

10

TRANSPORTS I COMUNICACIONS

RESUM

L'activitat conjuntural de l'any 2007 destaca per la recuperació del transport de passatgers per via marítima regular en règim de cabotatge, que puja un notable 20,9% (l'any anterior havia disminuït un 6,8%). El transport aeri creix de manera més moderada, un 4,1% de mitjana. Els creuers turístics també continuen la seva expansió, amb una pujada del 15%. La taxa més baixa de creixement és la del transport de mercaderies, amb una variació positiva del 3,8%, el valor més reduït dels darrers tres anys. Pel que fa a les telecomunicacions, l'any 2007 les línies fixes canvien la seva tendència decreixent dels darrers anys i es mantenen, amb un lleuger augment del 0,4%. És destacable l'increment de les línies ADSL, un 18,7%, mentre que les RDSI baixen una mica (2,7%) i les línies de telefonia mòbil es mantenen amb un lleuger creixement del 0,6%.

Segon l'Enquesta de serveis, el sector del transport presenta un volum de producció de 3.344 milions d'euros i un total de producció agregada de 2.922 milions (amb creixements respectius del 6,1% i 4,9%). És molt significativa la caiguda del VAB a cost del factors en un 9,6%, fins als 988 milions (el 2004 va ser de 1.020 milions). També és altament significativa la reducció en un 28,9% de la inversió bruta en béns materials, fins als 155 milions d'euros. Contrasten fortament aquestes dades amb les xifres a escala nacional, que mostren un increment del VAB a cost dels factors d'un 7,7% i una reducció en la inversió bruta de només un 2,7%. El sector del transport ocupa de mitjana un total de 22.764 persones, amb un notable increment en l'ocupació del 7,5%, (un creixement que duplica la taxa de creixement nacional, que tan sols arriba al 4,4%). De les variables anteriors resulta una productivitat per treballador que arriba als 43.406 euros de mitjana, una caiguda interanual d'un 15,9%. Tot i així, la productivitat és 4.662 euros més elevada que la mitjana de l'àmbit nacional.

De la mateixa manera que els anys anteriors, el transport de viatgers és l'activitat més important del total del sector del transport, amb un volum de negoci de 2.588 milions d'euros, un 76,49% del total. Amb 2.329 empreses (un 54% del total), el sector dona feina a un 60% del total de treballadors (una mitjana de 13.855 persones). La inversió bruta en béns materials fou de 89 milions, un 57% del total. El segueix en importància el sector del transport de mercaderies, amb un volum de negoci de 432 milions, un remarcable increment interanual del 32,6% (i un 12,9% del total de negoci del sector). Són 1.661 empreses que donen feina a 5.482 persones, una notable pujada respecte de l'any anterior, un 15,7%. En tercer lloc per ordre d'importància apareixen les activitats annexes al transport, que generen un 10% del total de negoci, 335 milions d'euros. El sector ha reduït el nombre d'empreses un 5,4%, fins a les 228, amb una mitjana d'ocupats que arriba als 2.875 (un 16% més que l'any anterior). La inversió bruta experimenta una forta caiguda, un 64,9% menys (35 milions d'euros).

10.1.

INTRODUCCIÓ

En aquest apartat s'estudien, en primer lloc, les activitats relatives al transport a partir de l'Enquesta de serveis a les Illes Balears⁷⁴. En segon lloc, s'analitza la conjuntura referida a l'any 2007 per a les activitats següents: transport marítim, transport aeri i transport terrestre.

10.2.

ELS TRANSPORTS

Durant l'any 2005 el nombre d'empreses dedicades al sector del transport que treballaven a les Illes era de 4.307 (l'1,94% del total nacional), tot just un petit increment del 0,7% comparat amb el 2004. D'aquest total, el 97,7% són empreses de menys de 20 treballadors i la resta, el 2,29%, tenen 20 o més empleats. Aquesta petita variació s'explica principalment gràcies al 13,8% més de grans empreses (20 o més treballadors), ja que el nombre de petites empreses quasi no pateix variacions (un increment del 0,5%). A la resta d'Espanya l'increment d'empreses ha estat percentualment un 300% superior, amb una variació interanual del 2,1% (davant el

74. Vegeu: *l'Enquesta de Serveis a les Illes Balears*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, IBESTAT, INE, Palma, 2008.

0,7% de les Illes). La variació d'aquest creixement està més homogèniament repartit entre petites (el 2,0% de pujada) i grans empreses (el 3,4%).

El conjunt de les empreses de transport tingué una facturació de 3.344 milions d'euros, una notable variació del 6,1%, però inferior a la mitjana d'increment espanyola, que va créixer el 9,4%. El total de la facturació de les Illes sobre el total nacional va arribar al 3,9%, una petita davallada davant el 4% del 2004. Del total de volum de negoci a les Illes, és remarcable el 15,1% de pujada en els petits negocis. A la gran empresa l'increment només va ser del 4,5%. Les dades nacionals estan novament més repartides: el 8,2% per a la petita empresa i el 10,2% per a la gran empresa. Les diferències entre les Illes i el total nacional són majors pel que fa al valor de la producció, amb un increment insular del 4,9% (principalment a les petites empreses) davant de l'11,2% en el total d'Espanya (Vegeu el quadre A I-47.)

És important fer notar la caiguda tant del VAB a preus de mercat com a costos dels factors (el 9,6% en tots dos casos). Aquesta caiguda contrasta amb la pujada moderada de les xifres nacionals, el 6,2% i el 3,2% respectivament.

Les pujades notables en les despeses de personal (el 12,2% d'increment) i en les compres i serveis (el 14% d'increment) expliquen, sens dubte, aquesta caiguda de quasi el 10% en el VAB.

També és important remarcar la forta caiguda en la inversió bruta, amb el 28,9% d'increment negatiu. Aquesta disminució

només es va notar a la petita empresa (el 0,8%), però a la gran va significar una reducció del 35,8%. A la resta d'Espanya la caiguda fou una mica més moderada: la reducció va arribar al 12,7% respecte del 2004. Tal com succeeix a les Balears, la major davallada es va donar a les empreses de més de 20 treballadors, amb una caiguda del 15,5%.

Si analitzam les dades de personal ocupat i remunerat, trobam amb una tendència molt positiva, ja que hi ha un increment d'ocupació de l'any 2005 respecte del 2004 del 7,5%, superior a l'increment nacional, que només va arribar al 4,4%. En tots dos casos, aquest increment es va repartir bastant homogèniament entre les petites i les grans empreses (el 4,8% i el 9,4% de pujada respectivament a les Illes). (Vegeu els quadres A I-48 i A I-49.)

La mitjana d'ocupats per empresa a les Illes és de 5,3 persones, superior a la xifra estatal, que només arriba a 4,1 empleats. Percentualment, el creixement ha estat del 8,2%, dada també molt superior a la mitjana de pujada estatal, que només va arribar al 2,5%. Aquesta situació pot explicar el fet que les grans empreses a les Balears tinguin el 33% més de treballadors que les grans empreses de la Península. Concretament, la grandària mitjana a les Illes és de 137,9 empleats (malgrat que hi ha una disminució percentual del 3,1%), mentre que a la Península només s'arriba a 103,2 (amb un increment interanual de l'1,7%).

Durant l'any 2005 el salari en el sector del transport es va incrementar el 3,6%, fins a arribar a 30.182 euros de mitjana. És

remarcable la gran diferència de sou existent entre la petita i la gran empresa (17.882 euros i 34.963 euros respectivament). Per tant, un treballador d'una gran empresa té un salari que és quasi el doble que el d'un operari de una petita empresa (exactament el 95,5%). Si ens fixam en les dades relatives, la variació de salaris a les empreses de menys de 20 treballadors puja el 8,7%, mentre que a les empreses de 20 o més empleats aquesta pujada tan sols arriba al 3%.

Pel que fa a les dades de la productivitat, podem veure que hi ha una més que notable davallada, concretament el 15,9% de disminució de mitjana. A la petita empresa la situació és quasi d'estancament, amb una variació de menys del 0,4%. És a les grans companyies en què es produeix la màxima caiguda, 21,7% de disminució interanual. A escala estatal, les variacions són més suaus: la mitjana estatal només disminueix l'1,2%, amb un repartiment més equilibrat entre petites i grans empreses.

Aquesta situació de caiguda de la productivitat es deriva, principalment, de dues causes: en primer lloc, s'explica gràcies a la caiguda en la taxa de valor afegit, amb una notable disminució del 13,8%, quasi el doble de la mitjana estatal, que només presenta el 7,1% de caiguda. En segon lloc, hi ha l'elevada pujada de la taxa de despeses de personal, que arriba a 23,9 punts percentuals de mitjana (el 17,4% per a les petites empreses i un notable 28,7% per a les grans). Aquesta pujada de la taxa de despeses de personal multiplica per sis la que té lloc a l'àmbit nacional, que només arriba al 4,1% (davant el 23,9% de les Balears).

La situació de l'estabilitat en l'ocupació és de quasi estancament, amb una lleugera caiguda del 0,9% (el 0,3% de mitjana estatal). Aquesta situació és més inestable a la petita empresa, amb una caiguda del 4,6%. A la gran empresa la situació és d'un creixement mínim del 0,4%.

La taxa de participació femenina, situada en el 23,8%, té un creixement interanual d'1,3% punts percentuals. La variació de la mitjana espanyola és més alta, 3,1% de pujada, però cal tenir en compte que la situació global tan sols arriba a una taxa del 16,6%.

L'evolució del resultat d'explotació té unes implicacions molt remarcables. El volum de negoci es va ampliar fins a arribar a 3.344 milions d'euros, el 9,4% del total nacional. La variació interanual fou del 6,1%, és a dir, 2/3 del creixement nacional, que va arribar al 9,4%. A les Balears, aquesta pujada percentual té una distribució molt irregular. Mentre que les petites empreses tingueren un important creixement del 15,1%, les grans empreses (de 20 o més treballadors) ni tan sols arribaren al 4,5%. Les dades a la resta d'Espanya ens mostren una situació justament contrària: les grans empreses tenen una variació de creixement més elevada que les petites (el 10,2% i el 8,2% respectivament).

Si comparem el volum de negoci i el volum de producció podem percebre importants diferències entre les Balears i la resta d'Espanya. Mentre que a les Balears creix més el volum de negoci que el de producció (6,1% i 4,9% respectivament), en el total nacional es produeix la situació oposada: és major el volum de producció que el de negoci (11,2% i 9,4% respecti-

vament). Per tant, és remarcable el fet que el valor de la producció a les Illes creix tan sols la meitat que a la resta d'Espanya, el 4,9% davant l'11,2%.

Aquesta diferència en el valor de la producció és una primera causa del fet més important que s'ha de recalcar en els resultats d'explotació: la caiguda del VAB a preus de mercat del 9,6%, mentre que en el total nacional es produeix un pujada del 6,2%. A les Illes aquesta caiguda de gairebé quasi deu punts està repartida de manera molt desigualment. A les petites empreses el VAB puja el 5,1%, mentre que a la gran empresa es produeix una davallada del 14,8%. Les causes principals d'aquesta situació es poden trobar en la pujada del 17% en el consum de matèries primeres i en el 13% d'increment en els serveis exteriors. La pujada del 12,2% en les despeses de personal també col·labora en la reducció final de l'excedent brut d'explotació en el 40,2%. La petita empresa té una caiguda moderada del 5,5%, però la gran empresa pateix una reducció en l'excedent brut de 62,5 punts percentuals.

La situació en el total nacional és just al contrari, amb increments del VAB a preus de mercat de 6,2 punts i un excedent brut d'explotació que només cau el 2,2%.

Si analitzam el personal ocupat per trimestres, podem estimar que hi ha una moderada variació relativa del total de treballadors entre el trimestre de més ocupació i el de menys. Concretament, en el primer trimestre del 2005 hi havia 20.899 empleats en el sector del transport, mentre que en el tercer eren 24.324, una diferència relativa del 16%. En l'àmbit nacional, aquesta

diferència entre el trimestre de més i el de menys ocupació només arriba al 2% de variació relativa (902.678 empleats el primer trimestre i 919.986 el tercer). En el conjunt del sector del transport hi hauria una major estacionalitat a les Illes que a la resta d'Espanya.

Dia 30 de setembre de 2005, el total d'ocupats a les Illes era de 24.504 persones, un increment del 6,1% respecte de l'any anterior. En el total nacional, l'increment d'ocupació només fou del 4,5%. Del total d'ocupats, 9.647 treballaven a la petita empresa (el 39% del total), mentre que 14.857 ho feien per a la gran empresa (el 60,6% del total).

Dins el total nacional, el 48% del ocupats fan feina per a la petita empresa i el 51,7% en fan a la gran empresa. Pel que fa a l'ocupació, la gran empresa té un major protagonisme a les Illes que a la resta de l'Estat.

Un total de 20.567 persones feien un treball remunerat dia 30 de setembre, un increment del 8%. A la resta d'Espanya el creixement fou la meitat, el 4,2%. Del total de remunerats, 14.207 eren empleats fixos (el 69% del total) i 6.359 eren eventuais (el 30,9% del total). Aquestes xifres ens indiquen un major creixement de l'ocupació eventual, amb el 10,3%, que de la fixa, que només va pujar el 7,1%. Dins del segment del treballadors fixos és remarcable el fet que l'increment de l'ocupació de les dones és més elevat que els dels homes (el 10,2% i el 6,1% respectivament). Tot el contrari del que succeeix en el cas dels eventuais, amb creixements de l'11,8% per als homes i del 7,3 per a les dones.

És destacable que a la petita empresa la presència de la dona en termes absoluts sigui molt reduïda, tot i que en termes relatius els creixements siguin importants. Concretament, dels remunerats fixos només el 13,6% (539) són dones, i dels eventuais, només ho eren el 8,2% ho eren (149). A la gran empresa, hi ha més igualtat: són dones el 27,6% del total d'assalariats fixos i el 41,8% dels eventuais.

10.2.1. EL TRANSPORT DE VIATGERS

L'any 2005 hi havia a les Balears un total de 2.329 empreses dedicades al transport de viatgers, una variació percentual respecte al 2004 de tan sols el 0,3%. El 98,75% de les empreses tenien menys de 20 treballadors i l'1,25% en tenien 20 o més. La importància de la petita i mitjana empresa en aquest sector és aclaparadora, ja sigui a les Illes o a la Península. Dins el total nacional, el nombre d'empreses va créixer el 0,9%.

El volum de negoci es va incrementar el 3,6%, fins a 2.588 milions d'euros, amb una modesta variació de l'1,1% per a la petita empresa i del 3,7% per a la gran. A les Illes el 5,7% del total de negoci és facturat per empreses de menys de 20 treballadors, mentre que el 94% correspon a empreses de 20 o més treballadors. (Vegeu el quadre A I-50.)

És molt remarcable la caiguda del VAB a preus de mercat del 15%, davallada que va afectar especialment la gran empresa de les Illes (amb una caiguda mitjana del 17,8%). En el total nacional el descens va ser més suau, del 3,2%, i el sector més afectat fou novament el de les grans empreses (amb una caiguda del 6,6%). Expliquen aquesta

situació la pujada dels costos de personal en 9,1 punts percentuals i l'elevat increment de les compres i despeses en béns i serveis, en total el 12,1%. A la resta d'Espanya, va influir en una menor caiguda del VAB (el 3,2%) el major control de les despeses de personal, que varen caure el 4,3%

La inversió bruta en béns materials es va estancar, amb una petita caiguda interanual del 0,3%, dada que contrasta amb la forta caiguda estatal de 13,2 punts percentuals.

Un total de 15.283 persones estaven ocupades en el sector del transport de viatgers el 30 de setembre del 2005, l'1,6% més que l'any anterior. D'aquest total, el 26,9% treballava a la petita empresa i el 73% a la gran empresa. Els percentatges de creixement són molt reduïts: el 2,2% per a empreses de menys de 20 treballadors i l'1,4% per a les de 20 o més. Tot i això, la situació és molt més favorable que a la resta de l'Estat, on l'ocupació va caure el 4,2% (afectant primordialment la gran empresa, amb una caiguda del 7,1%).

La mitjana d'ocupats per empresa arriba a 5,9 treballadors, amb un increment respecte del 2004 de l'1,7%. La petita empresa no presenta cap variació (té un total de 1,7 treballadors per empresa, amb una variació nul·la) però la gran empresa creix el 8,2% fins a situar-se en una mitjana de 340,2 ocupats per empresa. És de destacar el fet que la mitjana de treballadors de l'empresa de les Illes, ja sigui petita o gran, és molt més alta que la de les seves homòlogues de la Península (a la resta de l'Estat, l'empresa petita té un grandària mitjana d'1,5 persones, i la gran empresa, de 191,6 treballadors).

La productivitat mitjana de les empreses del transport de viatgers es redueix fins al 17,5% (a la petita empresa cau només l'1,15, però a la gran empresa la davallada arriba a 20,4 punts percentuals). A la resta d'Espanya, la caiguda és també important, però una mica més moderada, amb una mitjana del 6,9% menys. Influeix en aquesta caiguda de la productivitat, com hem apuntat abans, la pujada dels costos de personal (la taxa de despeses de personal puja el 27,9%) i la forta caiguda en la taxa de valor afegit (es redueix el 18,3%). El salari mitjà puja fins a 36.005 euros (però la mitjana a les petites empreses només arriba a 13.093 euros, mentre que a les empreses de 20 o més treballadors el sou mitjà és de 39.717 euros). És a dir, la remuneració mitjana de la gran empresa és tres vegades més alta que la de la petita empresa.

La taxa de participació femenina arriba al 28,3%, amb el 2,5% d'increment respecte de l'any anterior. La participació de la dona en la petita empresa és del 12,4% (amb un increment interanual de 13,8 punts percentuals) i a la gran empresa, del 34,3% (amb un increment corresponent de l'1,5%). A la resta d'Espanya, la participació de la dona és sensiblement inferior, amb una taxa mitjana de només el 14,4% (però amb un notable creixement interanual de 7,5 punts percentuals).

El volum de negoci es va incrementar des dels 3,6% fins a arribar a un total de 2.558 milions d'euros, amb un valor de producció total de 2.383 milions (amb un increment interanual del 4,5%). Aquest valor es divideix entre la petita empresa (menys del 7%) i la gran empresa (el 93%

del volum total de producció). En l'àmbit estatal aquest repartiment és una mica més equilibrat: el 18% per a empreses de menys de 20 treballadors i el 81% per a les de 20 o més empleats.

El fet més destacable del resultat d'exploració és l'apreciable caiguda, ja apuntada abans, del VAB a preus de mercat, amb un total de 15 punts percentuals. Influeixen de forma fonamental en aquesta situació dos elements: l'increment en el consum de matèries primeres i altres aprovisionaments i les despeses de serveis exteriors (que pugen respectivament una mitjana del 15,2% i del 14,7%). L'augment posterior de les despeses de personal en el 9,1% ajuda en la més que notable caiguda final de l'excedent brut d'exploració en el 52,4%. Aquesta caiguda es divideix molt desigualment entre empreses petites i grans. En les primeres, l'excedent brut cau només el 3,6%, mentre que en les segones la reducció és més que remarcable: el 71,3%. Expliquen aquesta negativa situació l'increment en el consum de matèries primeres en el 15,3% i les despeses en serveis exteriors en el 15,2%.

Un total de 13.855 persones treballaven de mitjana en el sector del transport de viatgers el 2005, amb el 3,3% d'increment. Aquesta dada contrasta amb la disminució del 4,4% a la resta de l'Estat. D'aquest total d'empleats, el 27,7% treballava per a la petita empresa i la resta, el 72,2%, per a la gran. La màxima diferència entre el millor i el pitjor trimestre (el primer amb 12.351 i el tercer amb 15.153 ocupats) és en termes relatius del 18%. L'increment d'ocupació més gran es produeix a les empreses de

20 o més treballadors, amb creixements mitjans del 4,1%, a diferència de la petita, que només arriba a l'1,3%. (Vegeu el quadre A I-51.)

Dia 30 de setembre del 2005 un total de 15.283 persones ocupades componien el sector del transport de viatgers, un increment de l'1,6%. El 26,9% del total d'ocupats feien feina a la petita empresa, mentre que el 73% ho feia a la gran empresa. Els creixements respectius són molt similars, el 2,2% i l'1,4%. És molt destacable la caiguda del total d'assalariats a la resta de l'Estat, amb una disminució del 4,2%. (Vegeu el quadre AI- 52.)

Els treballadors remunerats eren 13.044, amb un increment respecte de l'any anterior del 2,4%. D'aquest total, el 69,6% són empleats fixos i el 30,3% són eventuais (amb variacions interanuals respectives del 3,1% i del 0,7%). És important el fet que a la gran empresa és on creix més l'ocupació fixa (el 3,9%), mentre que la feina eventual és predominant a la petita empresa (amb una pujada del 33,7%).

10.2.2. EL TRANSPORT DE MERCADERIES

El sector del transport de mercaderies estava format per 1.661 empreses, un modest increment de l'1,4% respecte de l'any anterior. El sector està primordialment compost per petites empreses, 1.620, que representen el 97,53% del total. Tan sols hi ha 41 empreses de 20 o més treballadors, amb un total del 2,4%. El volum de negoci del sector es va incrementar visiblement en el 32,8% fins a arribar a 432 milions d'euros. Del total de

negoci, 253 milions són facturats per la petita empresa (el 58,5%), mentre que la gran empresa gestiona els 179 milions restants (el 41,4%). Les dades del conjunt nacional són molt més modestes, ja que tan sols arriben a un terç del total illenc, el 10,4% de pujada mitjana.

És remarcable la notable pujada del VAB a preus de mercat, el 22,3% d'increment (dividit entre el 18,1% per a la petita empresa i un respectable 34,8% per a la gran). Les dades de la resta de l'Estat són més reduïdes, amb tan sols una pujada mitjana del 7,8%. Aquest fort increment del VAB a les Illes es produeix malgrat que les destacables pujades en el cost de personal arriben al 33,7%, i de les compres de béns i serveis, que arriben al 37,1%. Podem remarcar la fortíssima pujada de les despeses de personal en la gran empresa, el 53,4%. A pesar d'aquestes pujades la inversió bruta en béns materials s'incrementa un útil 18% (tot i això, la inversió a la petita empresa presenta un estancament de l'1,3% de creixement, a la gran empresa la dada corresponent és d'un enorme 104,2%). Respecte de l'ocupació podem dir que hi ha pujades significatives, amb un creixement mitjà del 17,6%, fins a arribar a 5.662 empleats a 30 de setembre de 2005.

La mitjana d'ocupats per empresa arriba a 3,3 (un increment del 13,8%). Els valors per a la petita empresa són de 2,5 empleats (amb un increment del 4,2%) i per a la gran de 33,3 (amb una pujada del 5,7%). La taxa de productivitat s'incrementa un apreciable 6,4%, mentre que la pujada a escala nacional és molt més petita, tan sols el 0,9%.

El salari mitjà del sector del transport de mercaderies se situa en una mitjana de 19.709 euros, amb un increment interanual del 5,8%. Cal dir que en termes absoluts no hi ha diferència en els salaris entre la petita i la gran empresa (però en termes relatius les variacions sí que són notables: el 8,8% de pujada per a la petita empresa i una davallada de l'1,9% a la gran empresa). En l'àmbit estatal, la mitjana absoluta de salari és similar a la de les Illes, entorn de 19.000 euros. Cal dir que en aquest cas sí que hi ha una diferència significativa entre el salari de la petita empresa i el de la gran (17.571 euros i 21.317 euros respectivament).

El volum de producció l'any 2005 fou de 329 milions d'euros, amb una forta pujada del 25,5%. La majoria d'aquesta producció correspon a la petita empresa, amb el 65,6% del total; el 30,3% restant és de la gran empresa. Els increments de producció interanuals són molt semblants: el 24% i el 28,3%, respectivament. La mitjana estatal és una mica més moderada, amb creixements del 10,8% de mitjana. El VAB a preus de mercat puja a 180 milions d'euros, amb un apreciable increment del 22,3%, més encara si tenim en compte la forta pujada de les compres de matèries primeres i altres aprovisionaments (increment del 46,7%) i les despeses de serveis exteriors (amb el 19,6% d'increment). L'apreciació del VAB es produeix tant en les empreses de menys de 20 treballadors com en les de 20 o més, amb unes variacions respectives del 18,1% i del 34,8%. (Vegeu el quadre A I-53.)

Les despeses de personal experimenten una forta pujada, amb el 33,7% de mitjana, repartit entre els petits negocis

(25,8% de variació positiva) i el grans negocis (amb un espectacular 51,7%). Les xifres nacionals són molt més moderades, amb una mitjana d'increment de 10 punts, i on la gran empresa només puja el 7%. Malgrat els increments de costos que acabam de comentar, l'excedent brut d'explotació s'incrementa un apreciable 11,5%, similarment repartit entre els diferents tipus d'empreses (12% i 9,8% per a petits i grans negocis). A escala estatal, els increments només arriben a la meitat de les xifres anteriors, amb pujades que tan sols arriben al 5,5%.

La mitjana anual d'ocupació en el sector del transport de mercaderies se situava en 5.482 treballadors, el 15,7% més que l'any anterior. El creixement és majoritari a la gran empresa, que puja un espectacular 53,3%, mentre que a la petita l'increment és d'un modest 7%. La diferència entre el trimestre de més ocupació i el de menys és reduïda, i és un possible indicador d'una baixa estacionalitat (entre el primer i el quart trimestre, 5.238 i 5.623 ocupats respectivament, la diferència és del 9,3%). A la resta d'Espanya, els creixement només signifiquen la meitat dels de les Illes, el 6,7% de mitjana (Vegeu el quadre A I-54.)

Un total de 4.166 persones tenien un treball remunerat (el 27,5% de variació positiva; a la resta de l'Estat només el 7,3%). El 67% estan contractats per la petita empresa i el 33% per la gran empresa. Del total de remunerats, tenen contracte fix 2.858 treballadors, el 68,6%. Amb contracte eventual hi ha el 31,3%, 1.308 persones en total. L'ocupació estable creix el 17,9% (principalment a la gran empresa, que puja el 35,2%), mentre que la feina eventual

varia el 54,8% (a la gran empresa hi ha un espectacular 135,1% de creixement). És remarcable el fet que en els contractats fixos, les dones creixen el 50,7%, mentre que els homes només el 14,7%. En les feines eventuais és major el creixement entre els homes (57,8%) que entre les dones (16,9%). (Vegeu el quadre A I-55.)

10.2.3. ALTRES ACTIVITATS ANNEXES AL TRANSPORT

El sector de les activitats annexes al transport estava compost per 228 empreses, el 5,4% més que l'any 2004. La petita empresa baixa el 6,8%, mentre que la gran puja el 9,1%. El sector és predominantment minorista (el 89,4% del total d'empreses tenen menys de 20 treballadors), a diferència del 10,5% que té 20 o més empleats. Aquesta situació contrasta amb les dades nacionals, que mostren un estancament del sector amb una caiguda del 0,9% (de fet és la petita empresa la que cau l'1,9%, la gran empresa puja un 8,8%). Un total de 335 milions d'euros són generats per aquest sector, amb el 3% d'increment interanual. La petita empresa factura el 46% del total de negoci, mentre que la gran empresa gestiona el 53% restant. En l'àmbit nacional el creixement del negoci és de quasi quatre vegades més, amb una pujada mitjana de l'11,1% (gràcies a la forta pujada del negoci de la gran empresa, que té una variació positiva del 53,8%).

La resta de macromagnituds principals ens mostren una situació una mica complicada dins el sector. Concretament, el volum de producció té una variació negativa del 12,4%, el VAB a preus de mercat

és del 14,8% i el VAB a cost dels factors és del 15%. Les despeses de personal s'incrementen l'11,7%, i les compres de béns i serveis ho fan en el 14,8%. Finalment, i com resultat d'aquesta situació, la inversió bruta en béns materials davalla el 64,9%. Hem de dir que la situació de la resta de l'Estat és en conjunt una mica més favorable, amb pujades del valor de la producció del 21,8% i del VAB a preus de mercat del 14%, però també hi ha disminucions apreciables de la inversió bruta, que disminueix el 20,3%. (Vegeu el quadre A I-56.)

Malgrat les dades anteriors, el personal ocupat a les Illes creix el 10,3%, fins a arribar a 2.971 persones. La pujada és petita a les empreses de menys de 20 treballadors (el 2,4%), però apreciable a la gran empresa (el 14,2%). Els treballadors es concentren majoritàriament en empreses de 20 o més treballadors (el 69,5% del total), i el 30% treballa a la petita empresa.

Una mitjana de 12,7 persones fan feina en cada empresa en el sector d'activitats annexes al transport, amb un notable increment de 22,1 punts percentuals. Els valors absoluts se situen en 4,3 persones per a la petita empresa i 84 per a la gran. Aquestes dades són relativament similars a les del total nacional, tret de la gran empresa. De fet, les grans empreses de la resta de l'Estat són el 30,9% més grosses que les de les Illes.

És molt remarcable la caiguda de la productivitat, amb el 26,7% de mitjana, repartit molt homogèniament entre empreses petites i grans. Aquesta caiguda és la combinació de la reducció ja

esmentada del VAB i l'increment en les despeses de personal. Dins del total nacional la caiguda de la productivitat es deu vegades menor, el 2,7% (el personal ocupat s'incrementa notablement, fins al 17,2% de mitjana, però el VAB manté un creixement sostingut del 14%).

El salari mitjà a les Illes és de 23.810 euros, de fet baixa el 4,5% respecte de l'any anterior. La diferència de salaris en termes absoluts entre la petita i la gran empresa és mínima, tan sols 241 euros a favor de la gran. La diferència en termes relatius és més gran: el 9,4% positiu per a la petita i el 9,3% negatiu per a la gran. A la resta d'Espanya, el salari mitjà puja el 14%, fins a 27.150 euros, amb un increment del 4,2%.

L'anàlisi dels resultats d'explotació ens mostra la situació següent: un increment en el volum de negoci del 3%, fins a 335 milions d'euros, amb un valor de producció total de 195 milions (amb una apreciable caiguda del 12,4%). Expliquen aquesta situació l'elevada xifra de treballs realitzats per altres empreses, fins a 140 milions d'euros, un espectacular increment del 108,2% de mitjana. A la caiguda en el volum de producció s'afegeix la forta pujada en les compres de matèries primeres i altres aprovisionaments (el 46,1%), no compensada per la baixada de les despeses en serveis exteriors del 10,1%. El resultat és una disminució del VAB a preus de mercat del 14,8%, que afegit a la pujada de les despeses de personal de l'11,7%, tenen com a resultat un excedent brut d'explotació que disminueix un notable 41,2%.

Aquest resultat tan desfavorable es divideix per igual a la petita (amb una caiguda del 42,75%) i a la gran empresa (amb una caiguda del 39,8%). La situació a escala nacional és més favorable, amb una pujada mitjana de l'excedent brut d'explotació de 5,9 punts percentuals (a la petita empresa baixa el 12,6%, però a la gran puja el 10%).

Un total de 2.895 treballadors estaven ocupats en el sector d'activitats annexes al transport, amb un increment del 16%. D'aquest total, el 30% treballen per a la petita empresa (increment interanual del 5,5%), mentre que el 69% ho feien per a la gran (una pujada del 21,3%). En el total nacional, l'increment és del 17,1% de mitjana, concentrat totalment a la gran empresa (que puja el 23,7%; la petita empresa només ho fa el 0,9%). El 24,8% del total d'ocupats a Espanya fan feina a una petita empresa, mentre que el 75% treballen per a la gran. (Vegeu el quadre A I-57.)

A les Illes, la màxima diferència entre el trimestre de menys ocupació (el primer, amb 2.783 treballadors) i el de més (el tercer, amb 3.013 treballadors) és de tan sols el 7,6%, una estacionalitat relativament baixa des del punt de vista de l'ocupació.

A dia 30 de setembre de 2005, un total de 2.971 persones estaven ocupades en el sector, el 10% més que l'any anterior. D'aquest total, 2.851 (el 96%) estaven remunerades (amb un increment del 12%). El total de treballadors remunerats es divideixen en el 67% de fixos i el 32% d'eventuals. Les variacions relatives

respectives són del 15,6% i del 5,3%. El creixement del personal fix és similar en la petita i en la gran empresa, del 15%. En el cas dels eventuais, hi ha una disminució de 27,1% en les empreses de menys de 20 treballadors i un increment del 12,9% en les de 20 o més empleats. És remarcable el fet que l'ocupació femenina no té variació (el 0%) en el contractes fixos, i s'incrementa en el 35,9% en els eventuais. (Vegeu el quadre A I-58.)

En el total nacional, la pujada de l'ocupació és una mica més elevada que a les Illes, fins al 17,2% de mitjana. La gran empresa absorbeix totalment aquest increment de personal (el 24% de variació positiva) i en la petita empresa l'ocupació creix un mínim 0,3%. D'un total de 181.248 persones remunerades, el 78% són treballadors fixos i el 21% són eventuais.

10.2.4. ANÀLISI COMPARATIVA DE LES BRANQUES DEL TRANSPORT

En el darrer apartat dedicat al transport, es fa una comparació gràfica entre les diferents subactivitats que el componen. (Vegeu el gràfic A I-14 i I-15.)

10.3.

LES ACTIVITATS POSTALS

89 empreses es dedicaven a les activitats postals a les Balears l'any 2005, amb un increment notable del 17,1%. El sector està dominat per la petita empresa en el 95,5% dels casos, mentre que només el

4,5% de les empreses tenen 20 o més treballadors. És remarcable el fet que la petita empresa es troba en plena expansió, amb creixements interanuals del 23,2%, mentre que la gran empresa afronta caigudes del 28,6%. La mitjana nacional mostra una pujada en el nombre d'empreses en el 4%, encara que les grans empreses disminueixen el 19%.

Amb una facturació de 17,8 milions d'euros, el negoci postal ha caigut de manera important, fins al 38,3% de disminució. La gran empresa acusa molt aquesta situació, amb una reducció del 74,4%. La petita empresa creix un espectacular 118,7%. De fet, el 66% del negoci és gestionat per la petita empresa, mentre que tan sols el 33,6% ho és per la gran empresa.

Les macromagnituds que analitzam ens mostren una situació en la qual la petita empresa incrementa notablement les seves xifres, mentre que, en general, la gran empresa empitjora molt les seves. Per exemple, els petits negocis incrementen el VAB a preus de mercat el 136,6%, el 85% en les despeses de personal i el 122% en les compres de béns i serveis. Per a la gran empresa les dades són caigudes del 45,1%, el 37,1% i el 86,2% respectivament. La inversió bruta disminueix de mitjana el 75,7% (el 20,9% per a la petita i el 92,1 per a la gran). (Vegeu el quadre A I-59.)

Una mitjana de sis persones treballen en cada empresa dedicada al sector postal, amb una caiguda del 13% (no varia la petita empresa, i la gran creix el 26,4%). És remarcable el fet que la gran empre-

sa de les Illes té 49 treballadors, mentre que la mitjana estatal és de 306, sis vegades més.

La productivitat del sector es va estancar el 2005, amb el 0,7% de decreixement mitjà a les Illes i el 0,5% de pujada en l'àmbit estatal. En l'anàlisi per tipus d'empresa la petita incrementa la seva productivitat el 93,8%, mentre que la gran cau el 33%. A la resta d'Espanya es manté la mateixa tendència, però en xifres més moderades: el 16,6% positiu i l'1,2% negatiu respectivament. El salari mitjà del sector postal era de 12.846 euros, cosa que representa l'1,6% de caiguda respecte de l'any anterior. La mitjana nacional és el 30% superior, 16.778 euros en total. A les Balears és remarcable el fet que el sou a les petites empreses és lleugerament superior al de les grans (el 4% més). S'ha de dir que els creixements respectius han estat del 46,5% i del 21,1% menys.

Pel que fa al resultat d'explotació la tendència és clara, tant a les Illes com a la Península: grans increments positius a la petita empresa i negatius a la gran. Tot això fa que les mitjanes no siguin gaire representatives i sigui necessari comentar les dades segons el tipus d'empresa.

El valor de la producció arriba a 14,2 milions d'euros, amb una disminució del 21,6%. Aquesta reducció és totalment aplicable a la gran empresa, que disminueix la seva producció en el 62,3%, mentre que la petita l'incrementa el 116,5%. A escala estatal la productivitat cau més moderadament, amb el 2% de mitjana. El VAB a preus de mercat puja el 136% a la petita empresa i disminueix el

45,1% a la gran. La mitjana corresponent és de l'1,3%, (en l'àmbit estatal és del 2,9%). Les despeses de personal quasi es multipliquen per dos a la petita empresa, amb el 85,7%, mentre que cauen el 37,1% a la gran. El resultat d'aquesta conjunció és un increment en l'excedent brut d'explotació del 17,8% (hi ha una pujada espectacular del 365% a la petita empresa i un caiguda del 62,2% a la gran). A les Illes el resultat negatiu de les grans empreses és compensat pel creixement de les petites: a la resta de l'Estat això no succeeix. La pujada de la petita (el 32,7%) no compensa la caiguda de la gran empresa (el 23,3%), i la mitjana final resultant mostra una reducció del 14,3% en l'excedent brut d'explotació en l'àmbit nacional.

Una mitjana de 532 ocupats treballaven en el sector postal durant l'any 2005. La diferència entre el trimestre de menys ocupació i el de més només arriba al 6% dels treballadors (el quart trimestre amb 508 persones i el tercer, amb 552). Del total d'ocupats, el 56% treballaven per a la petita empresa i el 43% per a la gran. A la resta de l'Estat, les dades eren del 18% i del 81,6% respectivament. Dia 30 de setembre de 2005 estaven remunerats un total de 506 treballadors, el 67% amb contractes fixos i el 32% amb contractes eventuais. De les persones amb feina estable, el 48% treballaven per a la petita empresa, mentre que el 51% ho feia per a la gran empresa. Del total de contractats eventuais, el 65% correspongueren a petits negocis, mentre que el 34% treballaven a grans empreses. (Vegeu els quadres A I-60 i A I-61.)

10.4.

ANÀLISI DE LA CONJUNTURA DE L'ANY 2007

En aquest apartat s'analitza l'evolució conjuntural del sector del transport. Per a les Illes Balears el transport marítim i l'aeri tenen una importància fonamental atès seu caràcter insular i al fet de ser una destinació turística internacional de primer ordre. L'apartat següent es divideix en quatre activitats: transport marítim, transport aeri, transport per carretera i transport per ferrocarril.

10.4.1. EL TRANSPORT MARÍTIM

L'any 2007 un total de 2.583.991 passatgers varen utilitzar les vies marítimes regulars en règim de cabotatge, amb el 7,11% d'increment interanual. Aquest total de viatgers es va distribuir de la següent manera: el 47% a Mallorca, el 14% a Menorca i el 37% a les Pitiüses. El port de Palma és amb molta diferència el de més trànsit, ja que suporta el 40% del total de passatgers de les Illes Balears i el 85% del total de Mallorca. (Vegeu el quadre A I-62.)

El transport de passatgers de creuers també es va incrementar durant l'any 2007, fins al 15,08% (amb un total de 1.219.886 viatgers). El 85% d'aquest total va embarcar i desembarcar al port de Palma (amb un increment interanual del 13,5%), el 7,4% ho va fer al de Maó (amb un increment del 36,88%) i el 6,5% ho va fer al d'Eivissa (amb un increment del 14,5%). (Vegeu el quadre A I-63.)

Un total de 4.791.901 viatgers varen fer ús del transport de passatgers per trànsit de badia. Aquest gran total es va repartir així: Mallorca, el 26%; Menorca, el 4%, i les Pitiüses, el 69%. El port més important és, sens dubte, el de Eivissa, amb un total d'1.847.784 passatgers (amb un increment interanual del 5,83%). (Vegeu el quadre A I-64).

L'any 2007 el transport de mercaderies, amb un total de 14,5 milions de tones, presenta un increment del 3,79% respecte de l'any anterior. Aquest total es reparteix en les proporcions següents: el 74% a Mallorca, el 9,75% a Menorca i el 16,25% a Eivissa. El port de més trànsit de mercaderies és, òbviament, el de Palma, amb un total de 8,9 milions de tones (el 61% del total de les Balears), cosa que suposa un increment del 1,89% respecte del 2006. (Vegeu el quadre A I-65.)

Per grups de productes, dels més de 14 milions de tones, els més importants són aquests: en primer lloc, els transports especials, amb el 35% del total, i després, els productes energètics, amb el 24%. A més distància apareixen els productes alimentaris i agroramaders, altres mercaderies i els materials de construcció. (Vegeu el quadre A I-66.)

10.4.2. EL TRANSPORT AERI

Durant el 2007 un total de 30.769.714 passatgers varen embarcar o desembarcar per un dels tres aeroports de les Illes Balears, un 4,1% més que l'any anterior. El repartiment per Illes va ser el següent: el 15,4% a Eivissa, el 75,48% a Mallorca i el

9% a Menorca. Els creixements interanuals respectius varen ser del 6,8%, el 3,7% i el 3,2% respectivament. En general, el transport aeri segueix un camí de creixement constant a llarg termini. (Vegeu el quadre A I-67 i el gràfic A I-16.)

10.4.3. EL TRANSPORT TERRESTRE

El transport regular de viatgers per carretera té una evolució creixent a llarg termini. A Menorca es produeix un fort increment a partir de l'any 2004; la dada interanual per al període 2006/2007 és de l'11,9%, fins a 2.102.913 passatgers. A l'illa de Mallorca hi ha un suau estancament durant l'any 2007, un creixement de només l'1,1% i un total de 9.746.761 viatgers. (Vegeu el quadre A I-68.)

Llevat d'un petit estancament en el nombre de passatgers durant l'any 2006, el nombre de viatgers per ferrocarril no ha deixat de créixer en els darrers anys. El 2007 es va arribar a un total de 5.549.532 usuaris del tren, amb una pujada interanual del 6,5%. D'aquest total, el 18% varen fer ús de la línia Sóller-Port de Sóller, el 15,3% de la línia Sóller-Palma i el 66,5% feren el recorregut Palma-Inca i Palma-Manacor. És destacable el fet que més d'un milió de viatgers (exactament 1.002.159) circularen amb el tramvia del Port de Sóller, un 8,9% de persones més que l'any anterior. (Vegeu el quadre A I-69.)

La xifra d'usuaris que van de Palma a Sóller amb el tren va arribar a 852.172, amb un creixement interanual del 3,6%. Cal dir que aquesta línia de tren presenta

un continu estancament (fins i tot un decreixement) en el nombre de passatgers des de l'any 2001. De fet, en aquest vuit anys ha perdut en termes percentuals quasi el 13% de viatgers.

La línia de ferrocarril amb més èxit és, sens dubte, la que des de Palma arriba tant a Inca com a Manacor. L'increment d'usuaris és molt notable, fins a 3.695.201, un increment interanual del 6,5%. És important fer notar que aquest increment ha estat continu en els darrers anys. Des de l'any 2001 les dades d'usuaris mostren una variació positiva de més del 81%.

10.4.4. LES ACTIVITATS POSTALS

La línia bàsica de l'activitat postal de les Illes Balears va ser durant l'any 2007 -o en anys anteriors- la més important, ja que el 91% del total dels serveis postals d'aquest any varen ser de línia bàsica. La resta de serveis postals es dividiren entre la línia econòmica (7,89%) i la línia urgent (1%). (Vegeu el quadre A I-70.)

10.4.5. LES TELECOMUNICACIONS

L'any 2007 les línies fixes canvien la seva tendència decreixent dels últims anys i es mantenen (mostren un lleuger augment del 0,40%). Les línies d'abonat digital asimètriques (ADSL) tornen a ser les que més augmenten (18,74%), mentre les xarxes digitals de serveis integrats (RDSI) baixen una mica (2,67%) i les xarxes de telefonia bàsica (RTB) mantenen el nivell de 2006 (0,63%). (Vegeu el quadre A I-71.)